

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาหรือที่เราเรียกกันดีในรูปแบบของ “อาวุธปืนและวัตถุระเบิด” เป็นอุปกรณ์ที่กลุ่มกองกำลังทหาร กองกำลังอื่นๆ ดังเช่น กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มองค์กรอาชญากรรม กลุ่มก่อการร้ายและแม้กระทั่งบุคคลธรรมดาที่มีไว้ในครอบครองตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการใช้ โดยกลุ่มกองกำลังทางทหารและกลุ่มกองกำลังติดอาวุธอื่นๆ ก็แสวงหาอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้เพื่อกิจกรรมการต่อสู้ในข้อพิพาททางอาวุธ ส่วนปัจเจกบุคคลอื่นๆ ก็จะมีการครอบครองอาวุธในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในรูปแบบของการมีไว้เพื่อการป้องกันตัว เพื่อการกีฬา เพื่อการล่าสัตว์ ฯลฯ สำหรับการใช้อาวุธเพื่อประโยชน์ต่างๆ ในทางที่ถูกต้องคงจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมเท่าไรนัก เพราะว่าแม้อาวุธจะออกแบบมาเพื่อการใช้ในการทำลายก็จริง แต่ประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นได้ก็มี เช่น ใช้เพื่อการป้องกันตัว การรักษาประเทศ หรือการกีฬา ฯลฯ อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดจากการใช้อาวุธในทางที่ผิดเพื่อก่อความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ยังเป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับการถือกำเนิดขึ้นมาของอาวุธบนโลกนี้ นับตั้งแต่สมัยที่อาวุธยังมีได้มีการพัฒนาดังเช่นในปัจจุบันจนถึงในขณะปัจจุบันที่อาวุธมีการพัฒนามากขึ้น ทำให้มีความร้ายแรงมากขึ้นและเข้ามามีบทบาทในสังคมมนุษย์มากขึ้น

อาวุธที่มีการพัฒนามาจนเป็นอาวุธปืนนั้น แรกทีเดียวมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันตัวและการทหาร โดยเป็นการพัฒนาอาวุธมาทั้งเพื่อการใช้ของประชาชนและสำหรับการรบของกองทัพแต่เนื่องจากอาวุธดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการทำลายสูงและก่อให้เกิดความบาดเจ็บและทุกข์ทรมานต่อบุคคลมากกว่าที่ควรจะเป็นเพื่อการสงครามจึงมีแนวความคิดในทางระหว่างประเทศโดยผู้ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสงคราม โดยการสร้างกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมและจำกัดการใช้อาวุธและวิธีการในการทำสงครามโดยวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในการรบและบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรบจากความบาดเจ็บเกินขนาดและความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น หลักการดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อของ “หลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ” ซึ่งหากอธิบายโดยง่าย ย่อมหมายถึงหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในยามที่มีข้อพิพาททางอาวุธหรือสงครามนั่นเอง หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ออกมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลในสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธหรือเป็นไปตามหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ได้แก่

ปรากฏการณ์ที่เรเตอร์สเบอร์กว่าด้วยการห้ามใช้กระสุนที่ระเบิดได้และมีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัมใน
 ยามสงคราม ปี ค.ศ. 1868, อนุสัญญาเจนีวา 4 ฉบับ ค.ศ. 1949 , พิธีสารเพื่อเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา
 ค.ศ. 1949 ฉบับที่ 1 ว่าด้วยการคุ้มครองเหยื่อจากความขัดแย้งทางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศ
 ค.ศ. 1977, ปฏิญญากรุงเฮก ฉบับที่ 3 ว่าด้วยกระสุนระเบิดซึ่งห้ามการใช้กระสุนที่มีลักษณะระเบิด
 ได้เมื่อเข้าสู่เป้าหมาย ค.ศ. 1899, อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธ
 ตามแบบที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ปี ค.ศ. 1981, และพิธีสารอีก
 5 ฉบับ คือ พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายมนุษย์และไม่สามารถตรวจสอบได้
 ด้วยรังสีเอกซ์หรือโดยการเอกซ์เรย์ ค.ศ. 1981, พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามและการจำกัดการ
 ใช้ทุ่นระเบิด กับดักระเบิดลวงตา และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ. 1981, พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามและ
 การจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ. 1981, พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้คนตา
 บอด ค.ศ. 1995 และพิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยวัตถุระเบิดที่หลงเหลือจากการใช้ในสงคราม ค.ศ. 2003
 และอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและ โอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ.
 1997 กฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับออกมาเพื่อคุ้มครองบุคคลในกรณีสถานการณ์ข้อพิพาท
 ทางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศแต่ในปัจจุบันหลายตราสารที่ขยายขอบเขตมาคุ้มครองบุคคล
 ในกรณีสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศด้วยรวมถึงการก้าวล่วงมาเพื่อ
 การห้ามผลิตและพัฒนาอาวุธบางชนิด เนื่องจากปัจจุบันข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่าง
 ประเทศหรือที่เรียกกันว่า “สงคราม” นั้นไม่พบในปัจจุบันเท่าไรนักโดยทั่วไปจะเป็นข้อพิพาททาง
 อาวุธภายในประเทศมากกว่าซึ่งรวมถึงภัยจากการก่อการร้ายด้วย อีกทั้งในปัจจุบันแม้จะไม่มีการใช้
 อาวุธมากเท่าในอดีต แต่ทว่ายังคงมีการผลิตและพัฒนาอาวุธต่างๆ ในปัจจุบันอยู่มาก เมื่อสภาพของ
 ข้อพิพาททางอาวุธและการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับอาวุธมีลักษณะที่เปลี่ยนไป กฎหมายทั้งภายใน
 และระหว่างประเทศที่มีอยู่จึงเปลี่ยนไปตามแต่ละสมัยด้วย กล่าวคือ หลังจากที่หมดยุคการทำ
 สงครามเพื่อแสวงหาอำนาจและดินแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อาวุธ
 ที่เคยมีการใช้ในกรณีพิพาทดังกล่าวได้หลังไหลออกไปสู่หลายภูมิภาคและถูกนำมาใช้เพื่อกิจการ
 อื่นๆ ในยามสันติ อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาซึ่งใช้เป็นอาวุธประจำกายและประจำหมู่ทหารและ
 กองกำลังต่างๆ ถูกนำมาใช้ในกลุ่มกองกำลังติดอาวุธต่างๆ เพื่อการต่อสู้และประกอบอาชญากรรม
 ซึ่งอยู่ในสภาวะปกติมากขึ้น อาวุธที่อยู่ในความครอบครองของประชาชนก็มีมากขึ้นด้วย
 เนื่องจากเหตุผลเพื่อการคุ้มครองความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง และจาก
 การที่อาวุธบางชนิดสามารถหาซื้อได้ง่ายในบางพื้นที่ ประกอบกับสามารถใช้งานได้ง่ายและมีความ
 ทนทาน จึงสามารถนำมาใช้ได้หลายข้อพิพาท เมื่ออาวุธได้มีบทบาทในสังคมมากขึ้นแต่ละ
 ประเทศจึงต้องมีการสร้างกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมอาวุธภายในประเทศตน โดยมีวัตถุประสงค์ใน
 การควบคุมและจำกัดอาวุธเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ส่วนในทางระหว่างประเทศก็มีความ

ต้นตัวในเรื่องการลดอาวูรที่หลงเหลือจากการใช้ในกรณีพิพาททางอาวูร เนื่องจากอาวูรในส่วนดังกล่าวเป็นอาวูรที่หมดความจำเป็นแล้วเพราะสิ้นสุดกรณีพิพาทแล้ว โดยตามหลักการจะต้องมีการทำลายเพื่อไม่ให้อาวูรดังกล่าวตกไปสู่มือของผู้ไม่พึงประสงค์และกลุ่มกองกำลังต่างๆ ที่อาจมีการนำอาวูรกลับมาใช้อีกครั้งไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ก็ตามเพื่อการประกอบอาชญากรรม อย่างไรก็ตามเมื่อกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมและกฎหมายเกี่ยวกับการลดอาวูรได้มีการนำมาใช้แล้วก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาทั้งหมดได้ เนื่องจากยังคงมีการหลงไหลของอาวูรที่ผิดกฎหมายเข้าสู่กลุ่มต่างๆ และปัจเจกบุคคลมากขึ้น อาวูรที่ผิดกฎหมายจำนวนมากถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดของเหล่าอาชญากรและกลุ่มองค์กรอาชญากรรม เมื่อสังคมโลกต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดแนวทางการริเริ่มในทางระหว่างประเทศในการมุ่งควบคุมอาวูรที่นำมาใช้ในการประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นอาวูรที่ผิดกฎหมายและการกำจัดการผลิตอาวูรที่ผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นมาใหม่ แนวความคิดในการควบคุมและต่อต้านอาชญากรรมโดยการกำจัดอาวูรผิดกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประกอบอาชญากรรมจึงก่อกำเนิดขึ้น โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคมโลก ทั้งนี้การสร้างกฎหมายระหว่างประเทศในช่วงนี้ถือได้ว่าสหประชาชาติเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก จากเดิมที่คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะมีบทบาทในการสร้างหลักการทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมากกว่า หลักการที่สร้างขึ้นเพื่อจัดการกับอาวูรที่ผิดกฎหมายที่เป็นต้นเหตุให้เกิดอาชญากรรมและการกำจัดการผลิตอาวูรที่ผิดกฎหมายเพื่อลดปริมาณอาวูรที่เข้าสู่สังคมนั้นอาจกล่าวได้ว่าเริ่มมาจากการมุ่งควบคุมและจำกัดปริมาณอาวูรในยามสันตินั้นเอง ต่อมาเมื่อมีการศึกษาแล้วพบว่าอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาที่ผิดกฎหมายดังกล่าวซึ่งมีความสัมพันธ์กับการค้าอาวูรเถื่อนนั้นย่อมมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับอาชญากรรมที่ดำเนินการเป็นองค์กรหรือเป็นเครือข่าย อย่างแยกไม่ได้เนื่องจากอาวูรเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรอาชญากรรมอยู่ได้ ในหลายกรณีองค์กรอาชญากรรมหรือตัวคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าอาวูรที่ผิดกฎหมายมักจะมีเชื่อมโยงไปถึงองค์กรก่อการร้ายด้วยไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ตัวคนอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐรวมถึงองค์กรก่อการร้ายในหลายกรณียังมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกลุ่มความเชื่อทางศาสนาซึ่งเชื่อมโยงไปสู่รัฐที่มีความเชื่อในศาสนาอย่างเคร่งครัด ทำให้วงจรการสนับสนุนทั้งทางด้านการเงินและอาวูรต่อกลุ่มต่างๆ มีความซับซ้อนมากกว่าที่จะสามารถคาดหมายหรือทำความเข้าใจได้ อย่างไรก็ตามในทางระหว่างประเทศยังมีการสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อจัดการกับอาวูรในส่วนดังกล่าว ดังเช่น พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวูรปืน ส่วนประกอบของอาวูรปืน และเครื่องกระสุน ที่ผิดกฎหมาย ปี 2001 ซึ่งออกมาขยายความตามอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรข้ามชาติ ปี 2000 และมาตรการทางกฎหมายจากแผนปฏิบัติการของการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบ ปี 2001 ทั้งนี้โดยในส่วนมาตรการทางกฎหมายระหว่าง

ประเทศในระดับภูมิภาคนั้นก็มีความริเริ่มในหลายภูมิภาคด้วยกันทั้งในภูมิภาคยุโรป ภูมิภาคอเมริกา และภูมิภาคแอฟริกา เช่น ในภูมิภาคยุโรปก็จะมี กฎหมายควบคุมการส่งออกอาวุธปืน ปี 1998 (EU Code of Conduct for Arms Exports 1998) ในภูมิภาคอเมริกาก็จะมีอนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกาเพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง อื่นๆ ปี 1999 (Inter-American Convention Against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Ammunition, Explosives, and Other Related Materials 1999) ส่วนในภูมิภาคแอฟริกา นั้นก็จะมีมาตรการในการหยุดยั้งการนำเข้า ส่งออกและผลิตอาวุธเบาเป็นการชั่วคราวในอนุภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก ปี 1998 พร้อมทั้งปฏิญญาในเรื่องดังกล่าว (Moratorium on Implementation and Manufacture of Light Weapons in West Africa 1998), ปฏิญญาแห่งประชาคมเพื่อการพัฒนาแห่งภูมิภาคแอฟริกาใต้ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุน และอุปกรณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอาวุธดังกล่าว ปี 2001 (Declaration concerning Firearms, Ammunition and Other Related Materials in the Southern African Development Community) และและปฏิญญาแห่งบามาโกว่าด้วยเรื่องสถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาคแอฟริกาเกี่ยวกับเรื่องการแพร่กระจาย การแพร่หลาย และการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายปี 2000 (Bamako Declaration on an African Common Position on the Illicit Proliferation, Circulation and Trafficking of Small Arms and Light Weapons 2000) เป็นต้น

มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศดังที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเท่านั้น มาตรการทางกฎหมายที่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญไม่แพ้มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศดังที่กล่าวมาคือมาตรการทางกฎหมายภายในประเทศซึ่งทุกประเทศมักจะมีกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธทั้งสิ้น ฉะนั้นประเด็นสำคัญจากเหตุผลนานาประการดังที่กล่าวมาจึง ไม่ใช่อยู่ที่ว่ามีกฎหมายเพียงพอหรือไม่ เนื่องจากสิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญคือในส่วนของการบังคับใช้และการประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมายว่าเป็นอย่างไร

จากการศึกษาปรากฏว่าปัญหาที่โลกต้องประสบในปัจจุบันเกี่ยวกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกาย จิตใจ ชีวิตและทรัพย์สิน หลักการทางด้านกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชน สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยอาวุธที่เข้าสู่สังคมนั้นมีทั้งในแง่ของอาวุธที่มีการผลิตโดยถูกกฎหมายและอาวุธที่ผิดกฎหมาย โดยในส่วนของอาวุธที่ถูกกฎหมายนั้นภูมิภาคยุโรปและอเมริกาในฐานะประเทศพัฒนาแล้วที่มี

ศักยภาพในการผลิตอาวุธ คำนึงบทบาทเป็นผู้ผลิตและค้าอาวุธรายสำคัญให้กับภูมิภาคเอเชียและแอฟริกาที่เป็นประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา ซึ่งส่งผลต่อปริมาณของอาวุธที่เพิ่มมากขึ้นในสังคมทุกวัน ในส่วนของอาวุธที่ผิดกฎหมายนั้นแม้ว่าค่อนข้างจะยากที่จะระบุว่าจะมาจากแหล่งใด แต่ส่วนหนึ่งนั้นก็ก็เป็นผลมาจากอาวุธที่หลงเหลือจากช่วงสงครามเย็นที่มีการแข่งขันทางการสะสมอาวุธทำให้มีการครอบครองอาวุธเพื่อการป้องกันตัวเองและในตอนหลังจึงเริ่มมีการนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมมากขึ้น โดยบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการดำเนินมาตรการทางกฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอประกอบกับความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำให้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบากลายเป็นปัญหาสำคัญที่เข้ามาสร้างความเสียหายแก่สังคม และมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการไปในทางที่เลวร้ายมากขึ้น โดยกลุ่มอาชญากรและกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ต้องใช้อาวุธเพื่อก่อความไม่สงบเรียบร้อยและสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ อย่างไรก็ตามการใช้อาวุธของมนุษย์ที่มีมาช้านานก่อให้เกิดวิวัฒนาการของกฎหมายในการควบคุมการใช้อาวุธในยุคสมัยต่างๆ

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาในเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาปรากฏว่าปัจจุบันมีกฎหมายที่เกิดขึ้นมากมายทั้งในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศระดับสากล และกฎหมายระหว่างประเทศระดับภูมิภาค รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติที่ไม่ถึงขั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการจัดการเกี่ยวกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา จากการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายปรากฏว่าผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันนั้นยังมีลักษณะที่ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน และยังไม่มียุทธวิธีที่เท่าที่ควร เนื่องจากภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มักจะมีนโยบายในการที่จะปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ เป็นอย่างดี และให้ความร่วมมือกับความริเริ่มใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในทางระหว่างประเทศ ส่วนประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบในความเสียหายที่เกิดกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มักจะมีท่าทีวางเฉย ในส่วนของประเทศที่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจได้เสียกับธุรกรรมการค้าอาวุธทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายก็มักจะมีแนวทางในการรักษาผลประโยชน์ของตนเองมากกว่า ดังเช่น ประเทศผู้ผลิตอาวุธหรือประเทศผู้ค้าอาวุธรายสำคัญของโลกจะไม่ให้ความสำคัญกับมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคืออาจมีส่วนร่วมในการเจรจาแต่ขาดการปฏิบัติในเชิงการบังคับใช้กฎหมายและการสร้างมาตรการทางกฎหมายภายในเพื่อมารองรับการปฏิบัติตามมาตรการและกฎหมายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามข้อบกพร่องของมาตรการในทางกฎหมายระหว่างประเทศก็ยังคงมีอยู่เช่น ยังไม่มีการสร้างนิยามที่เป็นกลางและมีมาตรฐานในลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ มาตรการที่ค่อนข้างครอบคลุมในปัจจุบันยังคงเป็นเพียงแนวทางเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีผลบังคับใช้ในลักษณะกฎหมาย กล่าวคือไม่มีลักษณะ

บังคับใช้รัฐต้องปฏิบัติตาม การรายงานผลการปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ ดังเช่น มาตรการทางกฎหมายจากแผนปฏิบัติการของการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบ ปี ค.ศ. 2001, ปฏิญญาแห่งบามาโกว่าด้วยเรื่อง สถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาคอาฟริกาเกี่ยวกับเรื่องการแพร่กระจาย การแพร่หลาย และการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย ปี 2000 (Bamako Declaration on an African Common Position on the Illicit Proliferation, Circulation and Trafficking of Small Arms and Light Weapons 2000) หรือมาตรการควบคุมการส่งออกอาวุธปืนของสหภาพยุโรป ปี ค.ศ. 1998 (EU Code of Conduct for Arms Exports 1998) สำหรับในส่วนที่เป็นกฎหมายก็มักจะเป็นกฎหมายที่ยังไม่มีผลใช้บังคับ หรือใช้บังคับในลักษณะของภูมิภาคซึ่งยังไม่มีลักษณะของความเป็นสากล มาตรการทางกฎหมายในระดับภูมิภาคดังกล่าวซึ่งมีผลบังคับใช้ เช่น อนุสัญญาระหว่างรัฐอเมริกา เพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ปี 1999 (Inter-American Convention Against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Ammunition, Explosives, and Other Related Materials 1999)

ในส่วนของการนำกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายต่างๆ มาบังคับใช้นั้น ในปัจจุบันนับว่ายังมีปัญหาอยู่มากเนื่องจากมาตรการทางกฎหมายในเรื่องอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ กล่าวคือ ในส่วนที่อยู่ในรูปของอนุสัญญาซึ่งมีลักษณะของการเป็นกฎหมายระหว่างประเทศและมีผลผูกพันตามกฎหมายประการที่หนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือมาตรการที่ไม่มีผลผูกพันหรือบังคับดังเช่นกฎหมายแต่มีลักษณะเป็นแนวทางที่ต้องการให้ทุกฝ่ายได้ยึดเพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติร่วมกัน โดยกฎหมายและมาตรการทั้งสองลักษณะมีทั้งในรูปของกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในระดับระหว่างประเทศ และกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในระดับภูมิภาค จริงอยู่ที่กฎเกณฑ์ในระดับภูมิภาคก็มีลักษณะระหว่างประเทศแต่เนื่องด้วยเหตุผล ความจำกัดทางด้านต่างๆ กฎเกณฑ์ดังกล่าวจึงมักจะมีการสร้างขึ้นมาใช้ภายในภูมิภาคเท่านั้น เป็นหลักทำให้ไม่มีผลบังคับที่กว้างขวางเพียงพอแก่การควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา โดยรวมทั้งโลก อย่างไรก็ตาม มาตรการในระดับภูมิภาคอย่างน้อยที่สุดย่อมเหมาะแก่สภาพปัญหาของ ภูมิภาคนั้นๆ มากที่สุด

สำหรับการรายงานผลการปฏิบัติการณ์ ในปัจจุบันนอกจากลักษณะการรายงาน บนพื้นฐานของความสมัครใจตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติและตราสารอื่นๆ แล้วยังมี แนวทางการรายงานในการประชุมของรัฐภาคีตามตราสารที่มีผลผูกพันในทางกฎหมายระหว่าง ประเทศด้วยด้วยซึ่งการประชุมดังกล่าวยังไม่มีการกำหนดมาตรการในเรื่องการตรวจตราการปฏิบัติ

ตามที่แท้จริง ลักษณะการตรวจตราจึงเป็นการรายงานของรัฐบาลมากกว่าการตรวจตราโดยคณะกรรมการหรือคณะกรรมการติดตามอนุสัญญา ซึ่งลักษณะการรายงานทั้งในส่วนของการรายงานตามความสมัครใจและการรายงานตามวิธีการประชุมของรัฐบาลจะให้ผลใน 2 ลักษณะคือการรายงานตามความสมัครใจนั้นรัฐอาจให้ความร่วมมือแต่อาจได้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริงเนื่องจากไม่มีคนตรวจสอบ รัฐคงทำการรายงานเพื่อลักษณะความเป็นภาพลักษณ์ที่ดีในทางระหว่างประเทศ ส่วนการรายงาน โดยที่ประชุมรัฐบาลก็นั้นแม้ว่าจะดูแล้วน่าจะมีประสิทธิภาพดีกว่า แต่ในปัจจุบันยังไม่มีการใช้ที่เกิดประสิทธิภาพดีจริง และไม่มี การตรวจสอบความถูกต้องโดยกลไกใดๆ ดังนั้นความน่าเชื่อถือแม้ว่าจะมีลักษณะที่ดีกว่าการรายงานตามความสมัครใจ แต่ก็น่าจะต้องมีกลไกที่เสริมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถืออีกชั้นหนึ่งด้วย เช่นการมีคณะกรรมการกลางเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการมีระบบผู้รายงานพิเศษเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการรายงานข้อมูลของรัฐต่างๆ และการเข้าถึงปัญหาที่แท้จริงในแต่ละภูมิภาค

อย่างไรก็ดีในส่วนของการปฏิบัติการในภูมิภาคต่างๆ เท่าที่พบจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติก็มีลักษณะของการสร้างความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมดีในหลายภูมิภาค โดยแต่ละภูมิภาคก็มีการสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติเป็นอย่างดี และในส่วนของประเทศต่างๆ ก็มีการดำเนินการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ภูมิภาคที่มีความเคลื่อนไหวในเชิงการสร้างกฎหมายและการปฏิบัติตามนั้นเท่าที่พบมักจะเป็นในส่วนของภูมิภาคอเมริกา ออฟริกา และยุโรป ส่วนภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคออสเตรเลียนั้นยังไม่มีกิจกรรมที่โดดเด่นในเรื่องการจัดการอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาเท่าไรนักดังนั้น การสร้างความตระหนักกับทุกภูมิภาคและทุกฝ่ายเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาจึงเป็นเรื่องที่ควรทำ และปรากฏว่าก็มี การปฏิบัติอย่างกว้างขวางในหลายพื้นที่ ซึ่งได้ผลในส่วนของการประชาสัมพันธ์ในภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบ ส่วนภูมิภาคที่ไม่ได้รับผลกระทบก็ยังคงขาดความตื่นตัว

ปัญหาที่หลายฝ่ายตระหนักเป็นอย่างดีในเรื่องการจัดการอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาในปัจจุบัน ซึ่งปรากฏในตราสารบางฉบับได้แก่ประเด็นดังเช่น

- การจัดการกับความต้องการ (Demand) และการรองรับ (Supply) ทางด้านอาวูร ซึ่งหลายมาตรการต้องการให้มีการจัดการกับทั้งสองส่วนซึ่งเป็นเหตุให้มีการแพร่กระจายอย่างมากของอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบา โดยทั่วไปการจัดการกับปริมาณความต้องการอาวูรอาจทำได้โดยการกำหนดการถือครองอาวูรว่าควรมีในระดับใด เพื่อเหตุผลใดบ้างจึงจะถือว่ามีความจำเป็น

อาวุธที่มีอยู่มากกว่านั้นก็ควรมีการนำไปทำลาย และป้องกันการที่อาวุธอาจตกไปสู่กลุ่มหรือปัจเจกที่ไม่พึงประสงค์ ส่วนการจัดการกับการรองรับทางด้านอาวุธนั้นเป็นมาตรการที่จะต้องดำเนินการจากประเทศที่เป็นผู้ผลิต กล่าวคือจะต้องดำเนินนโยบายดังเช่นการควบคุมการผลิต หรือการส่งออก และการค้าเกี่ยวกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ซึ่งแนวทางที่เด่นชัดในการจัดการกับความต้องการและการรองรับที่ดีที่สุดได้แก่ การสร้างแผนการยับยั้งชั่วคราว (Moratorium) ดังเช่นในภูมิภาคอาฟริกาตะวันตกซึ่งสามารถที่จะหยุดกิจกรรมได้ทั้งสองทาง ทั้งจากผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งเป็นการครบวงจรการก่อให้เกิดอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา

- ประเด็นเรื่องการจัดการกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาทั้งในส่วนของ การควบคุมอาวุธในยามสงครามซึ่งในปัจจุบันนั้นมีกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศครอบคลุมอยู่และให้ความคุ้มครองอยู่แล้ว ส่วนการควบคุมและให้ความคุ้มครองการใช้อาวุธในยามปัจจุบันซึ่งไม่มีข้อพิพาททางอาวุธ ก็จะมีมาตรการทางกฎหมายในการลดอาวุธที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในยามสันติ การควบคุมการใช้อาวุธเพื่อความสงบและการควบคุมอาวุธเพื่อป้องกันการประกอบอาชญากรรม ซึ่งในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมโดยมากมักใช้อาวุธเป็นส่วนประกอบ ซึ่งปัจจุบันกำหนดให้มีครอบคลุมในทุกส่วนดังที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว

- ในส่วนของ การควบคุมอาวุธเพื่อการประกอบอาชญากรรมนั้นมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ในกรณีอาชญากรรมข้ามชาติจะมีมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศในการจัดการอยู่แล้ว ส่วนอาชญากรรมที่ประกอบขึ้นโดยกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ ชนกลุ่มน้อย หรือแม้แต่กลุ่มผู้ก่อการร้าย แม้มีกฎหมายที่กล่าวอ้างถึงการควบคุมกลุ่มต่างๆ อยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติเอาไว้ คงเป็นเพียงการกำหนดให้แต่ละประเทศเป็นผู้จัดการกับส่วนย่อยเหล่านี้ตามกฎหมายภายในแห่งชาติเองซึ่งดูจะใกล้ชิดและน่าจะจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้มากที่สุด โดยในส่วนของกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ความสนับสนุนทางการเงินและอาวุธแก่กลุ่มดังกล่าวด้วย ซึ่งตามมาตรการทางกฎหมายที่พบในปัจจุบันนั้นคงมีเพียงการจัดการทางการเงินสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาพบว่ารัฐและกลุ่มธุรกิจต่างๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายอาจมีส่วนในการให้การสนับสนุนทางการเงินและการเงินแก่กลุ่มดังกล่าวทั้งสิ้น เพื่อผลประโยชน์ไม่ว่าทางใดทางหนึ่งของตนเอง ดังนั้นการติดตามร่องรอยการได้มาซึ่งอาวุธและการเงินของกลุ่มต่างๆ จึงมีความจำเป็นแต่ย่อมทำได้ยาก ดังนั้นมาตรการที่น่าจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมดังกล่าวได้มากที่สุดน่าจะได้แก่การจัดการกับกิจการที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินซึ่งน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเงินที่ผิดกฎหมายไปใช้เพื่อสร้าง

ประโยชน์แก่กลุ่มอาชญากรรมมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบัน ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ครอบคลุมอยู่แล้ว

- มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายและการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายในปัจจุบันนี้ตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติให้มีการรายงานการปฏิบัติตามแผนของสหประชาชาติต่อหน่วยงานของสหประชาชาติ โดยพื้นฐานของความสมัครใจซึ่งไม่อาจถือได้ว่าเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในส่วนของมาตรการตามพิธีสารแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมายก็เน้นในเรื่องของการรายงานโดยรัฐต่อที่ประชุมของรัฐภาคีซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีผลใช้บังคับ ในส่วนของมาตรการในการปฏิบัติในแต่ละภูมิภาค เช่นในส่วนของภูมิภาคยุโรปซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีมาตรการที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติมากกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ ก็ยังคงเน้นในเรื่องของการรายงานผลการบังคับใช้กฎหมายโดยรัฐภาคี แม้แต่ในส่วนของตราสารอื่นๆ ของแต่ละภูมิภาคก็ยังคงเน้นในเรื่องของการรายงานโดยรัฐภาคี ซึ่งแม้ว่าในส่วนของการรายงานที่เกิดขึ้นนั้น รัฐต่างๆ จะให้ความสนใจในการรายงานผลการปฏิบัติเป็นอย่างดีก็ตามแต่ย่อมไม่สามารถที่จะตรวจสอบเพื่อหาความถูกต้องแท้จริงได้ เนื่องจากไม่มีองค์กรกลางในการตรวจตรา เท่าที่พบในปัจจุบันการรายงานของรัฐจึงมักจะแสดงผลในแง่บวกมากกว่า

- องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประสานงานในปัจจุบันทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่นหน่วยงานทางด้านทหารและมหาดไทยและหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของการปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศดังเช่น องค์กรตำรวจระหว่างประเทศ (INTERPOL) องค์กรตำรวจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEANAPOL) หรือองค์กรตำรวจแห่งภูมิภาคยุโรป (EUROPOL) ปัจจุบันแม้ว่าจะมีการประสานงานกันอยู่แล้วในประเด็นความร่วมมือเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านอาชญากรรม แต่ทว่ายังไม่ปรากฏผลงานที่เป็นรูปธรรมออกมาเท่าไรนัก สิ่งที่น่าจะเน้นในปัจจุบันมากกว่าคือการกระจายการปฏิบัติไปสู่กลุ่มของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริงในส่วนย่อยๆ ให้มีการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับหน่วยงานระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาแท้จริงที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ตรงจุดมากกว่า

โดยสรุปจากการศึกษาวิจัยจึงมีข้อเสนอเพื่อพิจารณาต่อไปในอนาคตดังนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในทางระหว่างประเทศ

1. เนื่องจากยังไม่มีนิยามที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในทางกฎหมายระหว่างประเทศ คงมีเพียงนิยามของคณะผู้เชี่ยวชาญแห่งสหประชาชาติซึ่งเน้นในส่วนของการควบคุมอาวุธที่ใช้ในทางการทหารเท่านั้น ลักษณะของการควบคุมจึงยังไม่เป็นเอกภาพ ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขนิยามให้มีแนวทางเดียวกันในระดับกฎหมายระหว่างประเทศโดยไม่ยึดติดเฉพาะอาวุธที่ใช้ในการสงครามเท่านั้นและควรวางมาตรการเพื่อไว้สำหรับอาวุธที่อาจมีการพัฒนาขึ้นในอนาคตด้วย เช่น การไม่จำกัดเฉพาะปืนที่ยิงกระสุน โดยอาศัยแรงผลักดันจากปฏิกิริยาการระเบิดเท่านั้น แต่จะต้องมีการครอบคลุมถึงอาวุธที่สามารถยิงวัตถุหรือสสารอื่นใด โดยอาศัยปฏิกิริยา แรงหรือพลังงานอื่นใดก็ได้

2. เนื้อหาของกฎหมายระหว่างประเทศหรือมาตรการในทางระหว่างประเทศยังมีความแตกต่างจากกฎหมายภายใน ในลักษณะที่กฎหมายหรือมาตรการในทางระหว่างประเทศจะมองในลักษณะมหภาคมากกว่าอนุภาค ซึ่งทำให้การบังคับใช้อาจมีปัญหา จำต้องแสวงหาแนวทางที่สร้างความสอดคล้องมาเชื่อมกับลักษณะการคุ้มครองของกฎหมายทั้งสองระดับ โดยอาจต้องมีการกำหนดแนวทางให้รัฐภาคีตามตราสารระหว่างประเทศกำหนดกฎหมายหรือมาตรการภายในเพื่อรองรับการปฏิบัติตามตราสารระหว่างประเทศ ในลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคีสำหรับแนวทางในการสร้างความเชื่อมโยงของกฎหมายดังกล่าวว่าการปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นการดีที่สุด

3. การนำมาตรการในส่วนของการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในปัจจุบัน ยังคงมีปัญหาในส่วนที่มาตรการส่วนใหญ่มุ่งเน้นในเรื่องของการควบคุมอาวุธขนาดเล็กดังเช่นอาวุธปืนมากกว่าอาวุธเบาเช่นวัตถุระเบิดหรือทุ่นระเบิดสังหารบุคคลซึ่งมีประสิทธิภาพในการทำลายล้างสูงกว่าและเป็นอาวุธที่ไม่สามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนได้ ดังนั้นกรอบที่ควบคุมในปัจจุบันจึงยังคงแยกกันอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาใหม่ควรมุ่งเน้นที่จะมีการควบคุมอาวุธเบาในกรอบที่เข้มงวดและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

4. เท่าที่ผ่านมาองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาลจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเก็บข้อมูลในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา แต่ตัวของสหประชาชาติเองไม่ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่จะดูแลเรื่องการดำเนินการติดต่อประสานงาน โดยเฉพาะดังนั้นสหประชาชาติน่าจะมิบทบาทในการสร้างหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อมาตรวจตราการปฏิบัติการของ

ประเทศต่างๆ ที่เป็นจริงมากขึ้น เนื่องจากการอาศัยการรายงานโดยพื้นฐานของความสมัครใจของ รัฐจะทำให้ทราบเฉพาะในส่วนที่รัฐต้องการเปิดเผยเท่านั้น และองค์การที่ไม่ใช่รัฐบาลจะทำได้ใน การเก็บข้อมูลก็เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลในแง่การรับทราบข้อมูลเท่าที่จะสามารถทำได้เท่านั้น ซึ่งสหประชาชาติน่าจะสามารถหาข้อมูลในเชิงลึกมากกว่านี้ได้

5. ควรมีการกระตุ้นให้ทุกส่วนของสังคมเห็นความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมขนาดเล็กและอาชญากรรมที่มีผลกระทบอย่างมากต่อสังคมมากกว่านี้ เพราะเท่าที่ผ่านมา ภูมิภาคที่ประสบ ปัญหาดังกล่าวก็จะมีควมริเริ่มในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี ส่วนภูมิภาคที่ยังไม่เจอกับปัญหา ดังกล่าวก็นิ่งนอนใจและไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังเท่าที่ควร ควรมีการดำเนิน โครงการหรือ มาตรการให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากอาชญากรรมขนาดเล็กและอาชญากรรมมากกว่านี้

6. ทำให้ทุกประเทศเห็นความสำคัญของการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมขนาดเล็กและ อาชญากรรมโดยเร่งให้มีการพิจารณาเพื่อเข้าเป็นภาคีของพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน การต่อต้านและการ กำจัดการค้าอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย ปี 2001 เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในเวลาอันรวดเร็ว และจะเป็นคำหมายรวมที่ทุกประเทศจะได้มีการใช้ร่วมกัน

7. ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคในบางภูมิภาคให้มีความ แข็งแกร่งมากขึ้น เช่น ภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคออสเตรเลียรวมถึงแปซิฟิกในการร่วมมือกันเพื่อ ต่อต้านและกำจัดการค้าอาชญากรรมขนาดเล็กและอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นต้นเหตุของการละเมิด สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรมระหว่างประเทศและเป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและ สังคม นอกจากนี้จะต้องมีการสร้างการประสานงานขององค์การระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อให้เกิด การทำงานร่วมกันมากขึ้นมิใช่เป็นเพียงการทำงานในส่วนที่ตนเกี่ยวข้องแต่เพียงอย่างเดียว

8. การมุ่งเน้นให้กลุ่มประชาสังคมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยให้ทราบถึง ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแสวงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาต่อไป เนื่องจากกลุ่ม ประชาสังคมจะเป็นส่วนที่เข้าถึงสังคมของทุกท้องที่ได้ดีที่สุด และเข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ได้ดีที่สุด การแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้จึงควรให้สังคมเข้ามามีส่วนในการปฏิบัติ รับรู้และตรวจสอบด้วย อย่่างไรก็ดีการให้กลุ่มประชาสังคมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องนั้น ควรมีการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานด้วย

9. การนำมาตรการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไปบังคับใช้กับตัวคนอื่น ๆ ในระดับที่ไม่ใช่รัฐ เช่นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อแบ่งแยกดินแดน กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เพื่อการบังคับใช้กฎหมายในแง่มุมที่กว้างขวางและประสพผลสำเร็จที่เป็นจริงมากขึ้น โดยสร้างความรู้แก่กลุ่มต่างๆ และรณรงค์การใช้อาวุธซึ่งอาจเป็นการละเมิดกฎหมายหรือมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศ ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

10. การศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ปัจจุบันเท่าที่มีการศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหาของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ยังไม่มีการศึกษาที่ลึกซึ้งและถ่องแท้ในเรื่องของแหล่งที่มาของอาวุธเถื่อน การผลิต และส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างแท้จริง หากมีการศึกษาถึงเบื้องหลังที่ลึกซึ้งและซับซ้อนกว่านี้ จะสามารถทำให้มองเห็นปัญหาที่แท้จริงได้ และจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ดียิ่งขึ้นและจะประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง

11. การเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา และตรวจตราถึงส่วนที่เกี่ยวข้องนี้อย่างทั่วถึงและเข้มงวดมากขึ้น ไม่ว่าจะโดยกลไกหรือการปฏิบัติงานอย่างไรก็ตาม เพื่อการควบคุมกิจกรรมที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาอย่างครบวงจร อันจะทำให้ทราบถึงขั้นตอน วิธีการและแนวทางที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง

12. การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการกับปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้เกิดแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมโลกโดยรวมและจะเป็นการส่งเสริมสันติภาพของโลกอันจะเป็นการนำมาซึ่งความสงบสุข การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม นำไปสู่การส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

13. การดำเนินการกับกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ กลุ่มองค์กรอาชญากรรมและกลุ่มก่อการร้ายจะต้องมีการดำเนินการทางกฎหมายประสานกันระหว่างกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจัดการที่ต้นเหตุของการได้มาซึ่งอาวุธของกลุ่มดังกล่าว ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการ

สนับสนุนของรัฐบาลบางรัฐบาล และบางส่วนมาจากการสนับสนุนทางการเงินของกลุ่มธุรกิจ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย โดยจะต้องสร้างมาตรการในการตรวจสอบและติดตามธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการสนับสนุนต่อกลุ่มดังกล่าวและใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

14. กฎหมายระหว่างประเทศควรสร้างมาตรการที่เป็นแนวทางในการลงโทษทางอาญาที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานเพื่อให้ทุกประเทศสามารถใช้เป็นแนวทางร่วมกันได้ โดยอาจจะกำหนดเป็นกฎหมายต้นแบบให้รัฐเลือกเพื่อปฏิบัติตามหรือดำเนินการออกกฎหมายในลักษณะดังกล่าวได้

15. ลักษณะการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายควรมีองค์กรกลางเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติของรัฐเพื่อให้การรายงานผลการปฏิบัติมีความชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น โดยมีการตรวจสอบในหลายระดับ เช่นการรายงานของรัฐภาคีและมีการตรวจตราข้อเท็จจริงในการปฏิบัติโดยองค์กรกลางที่ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐภาคีที่ทำงานอย่างโปร่งใส เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายหรือตราสารระหว่างประเทศจริง และสามารถประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความเป็นจริง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อลดปัญหาความเสียหายจากการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาอันจะนำมาซึ่งความสงบสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทางสันติ

16. แนวทางในการสร้างกฎหมายหรือมาตรการทางกฎหมายในทางระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาควรเน้นเรื่องลักษณะที่ผูกพันให้ประเทศต่างๆ ต้องปฏิบัติตามมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องมีแนวทางที่ชัดเจน มีนิยามที่แน่นอน มีระบบการบังคับใช้กฎหมายและการตรวจตราการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเอื้อต่อการสร้างมาตรการที่สอดคล้องทั้งในระดับภูมิภาคและภายในประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและองค์กรประชาสังคมสามารถมีส่วนร่วมได้มากขึ้น โดยเน้นความร่วมมือทุกด้านไม่ว่าจะเป็นองค์กรกลาง องค์กรพิเศษข้ามแดน หรือองค์กรอื่นๆ ที่มีบทบาทอยู่แล้วและควรจะแยกมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาให้มีความเฉพาะแตกต่างกันตามระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน โดยมาตรการต่างๆ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงโดยไม่กระทบต่อสิทธิในการป้องกันตนเองของปัจเจกหรือกลุ่มและเหตุผลเพื่อความมั่นคงของรัฐ

17. ปัญหาและแนวทางของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมี 3 ลำดับซึ่งควรจะดำเนินการด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) ในระดับโลกซึ่งมีปัญหาในส่วนของ การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ไม่มีผลผูกพันนั้นจะต้องสร้างความตระหนักในความสำคัญของปัญหาให้มากขึ้นและสร้างความร่วมมือทุกระดับในการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ในระดับภูมิภาคปัญหาที่พบบ่อยเป็นเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ กับกิจกรรมอาวุธ ซึ่งต้องอาศัยการใช้มาตรการที่เข้าถึงกลุ่มต่างๆ มากขึ้น โดยจะต้องจัดการกับกลุ่มที่ผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาดและประสานกับกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างประนีประนอมแต่จะต้องควบคุมอย่างเข้มงวดโดยสร้างความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มดังกล่าว และจะต้องเชื่อมกับมาตรการในระดับโลกประกอบกับการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายและความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมจากส่วนต่างๆ มากขึ้น

3) ในระดับประเทศปัญหาที่มักเกิดขึ้นเสมอคือเรื่องการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมายในประเทศ การประกอบอาชญากรรมและปัญหาในการควบคุมอาวุธที่อยู่ในความครอบครองของพลเรือน ซึ่งจะต้องเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายภายในอย่างเข้มงวดในเรื่องการควบคุมการผลิต การค้าและการติดตามควบคุมอาวุธให้มากยิ่งขึ้น โดยจะต้องมีการให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องมากขึ้นและจัดการกับปัญหาอาวุธที่ผิดกฎหมายโดยมาตรการที่เด็ดขาดและเป็นรูปธรรมซึ่งจะต้องคำนึงถึงมาตรการที่เข้มงวดในการลงโทษแก่ผู้ประกอบการด้วย นอกจากนี้จะต้องมีการสร้างร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการปฏิบัติตามกฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

18. แนวทางในการแก้ไขปัญหาอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในปัจจุบันควรมุ่งไปที่ความสามารถในการติดตามร่องรอยของอาวุธอย่างเป็นรูปธรรมมาเพื่อการควบคุมและทำลาย ซึ่งต้องอาศัยระบบการบันทึกทางทะเบียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องเน้นการสร้างมาตรการที่มีลักษณะผสมผสานและสอดคล้องระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศมากขึ้น

19. นอกจากการเร่งให้กฎหมายระหว่างประเทศดังเช่นพิธีสารว่าด้วยการป้องกันต่อต้านและกำจัดการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน ส่วนประกอบและเครื่องกระสุนที่ผิดกฎหมาย ปี ค.ศ. 2001 มีผลใช้บังคับอย่างรวดเร็วแล้ว ควรจะต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวอย่างสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรมมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพในการบังคับใช้กฎหมายเช่นระบบตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมาย หน่วยงานพิเศษที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานข้ามแดน องค์กรที่เกี่ยวข้องต่างๆ และความร่วมมือในทางระหว่างประเทศต่างๆ โดยจะต้องสร้างความแข็งแกร่งทางด้านความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในส่วนของประเทศไทย

1. ประเทศไทยควรพิจารณากฎหมายภายในที่มีอยู่เพื่อพิจารณาการเข้าเป็นภาคีตามตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาต่างๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวร่วมกับนานาประเทศ อย่างไรก็ตามประเทศไทยควรศึกษาถึงแนวทางที่เป็นไปได้ในการยอมรับตราสารอื่นๆ มาบังคับด้วย

2. ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการรายงานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งสหประชาชาติแล้วซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดี อย่างไรก็ตามการรายงานดังกล่าวควรคำนึงถึงการปฏิบัติจริงมากกว่าการรายงานข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. มาตรการในทางกฎหมายไทยควรมุ่งเน้นที่การควบคุมอย่างเข้มงวดสำหรับการผลิตอาวุธทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายและการติดตามควบคุมอาวุธที่ออกใบอนุญาตไปแล้วให้เกิดความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนและกลุ่มประชาชน โดยให้ความรู้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

4. ในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับองค์กรหรือหน่วยงานจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวดและแข็งแกร่งมากขึ้น โดยจะต้องมีวิธีการและกระบวนการดำเนินงานที่โปร่งใสและ

เป็นธรรม สามารถที่จะรายงานผลและประเมินผลการปฏิบัติงานได้ทุกช่วงของกรอบเวลาตามที่กำหนดไว้

5. ประเทศไทยควรจะตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาอันเกิดจากอาชุนขนาดเล็กและอาชุนเบาให้มากขึ้นและเมื่อมีโอกาสที่จะได้เข้าร่วมการประชุมหรือความร่วมมือใดๆ ในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาชุนขนาดเล็กและอาชุนเบาก็ควรให้ความสำคัญที่มากขึ้น โดยจะต้องสนับสนุนต่อการสร้างแนวทางในทางระหว่างประเทศที่จะกำหนดคณยมที่เป็นมาตรฐานสำหรับอาชุนขนาดเล็กและอาชุนเบาและมาตรการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการควบคุมอาชุนขนาดเล็กและอาชุนเบา

6. ประเทศไทยควรมีการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับอาชุนปืนและสภาพการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันให้มากขึ้นและพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะสร้างมาตรการในการควบคุมอาชุนที่อาจพัฒนามากขึ้นในอนาคตซึ่งในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงดั่งเช่น ปืนไฟฟ้า ฯลฯ

การพัฒนาและการแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่จำเป็นสำหรับการควบคุมอาชุนขนาดเล็กและอาชุนเบาที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและโลกนั้นย่อมก่อให้เกิดความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของสังคมอันจะนำมาซึ่งความผาสุกและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นความปรารถนาอันสูงสุดของมวลมนุษยชาติทุกคน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย